

علوم اقتصادیه و اجتماعیه

مجموعه علم

هر ایک برنجی کوئی نشر اولنور

مؤسسی :

احمد شعیب ، رضا توفیق ، محمد جبار

مدرسہ جات :

مباحث روحیه : ساطع . — ایکجی فلیپ : احمد
شعیب . — بین الملل علوم اجتماعیه مؤسسہ سنک بدیع
قولفرہ سی : بدیع نوری . — یکرمضی مصرده مسئلہ اقتصادیه :
حسن محمدین . — انکلتزده رعملہ کوئی : رضا توفیق . — حکومت
و حریت حقندہ سینسک فلسفہ سی : رضا توفیق . — فرانسه
اختلال کبیری : احمد شعیب . — استقراضات .

مدیر و صاحب امتیازی :

محمد جبار

امور ادارہ و تحریریه : نور عثمانیہ جووانده طین ادارہ خانہ سی

نسخہ سی : ۱۰ غروش

استانبول

باب عالی جادہ سندہ هلال مطبعہ سی ، نومبر ۶۶

فرانسې عدالت کېرې

— مابعد —

وېويله دغه يو كسك موقعه لرله ارتقا ايدن لك قېم اعظمنده باش .
دوئمه سې باشليه رق هر درلو اعتدال و موازتي غائب ايدرلر .
ديكر طرفدن تجربه سز ، لياقت سز ، بصيرت سز ، ساده دل ، معند
محررين سياسي ده بر خوف مبهم ايجنده بولونه رق يازدقلى مقاله لر .
ايراد ايتدكلى نطق لره جاهل خلقك تمايلات بېمه لرې بوس . بوتون
تزييد ايله اونلر قتل و غارت تشويق ايدورلر . مثلاً مارا شيعيدن قرالى ،
وكلاني ، حكامى ، مامورين ملكيه يي ، آقاده ميلرى اتهام ايدور ،
بونلر هېسى نظر نده مزنون . بوتون بو آدم لك خطا ياتندن دولاي
ملت مضطرب و پریشان ، ديوركه : « بزى زهرلين ، بزه اككي آلون
بهاسنه صانديران ، بازى آجلقندن اولدورمك ايسته ين حكومتدر ... » بويله
نازك بر زمانده بوقبل سوزلر اجراى ظلم و شدت ايتديرمك ايجين قورقو
و آجلق اوزرينه آتيلان قونداقلى يانقين مشعله ليدر . آجلقندن دلى
اولش بر جماعته غرته جيلر هر كون حركتك لزومنى سويلدورلر : « فرانسېك
آرتق حاكم مشروعى بزى ؛ حكمدار حقيقى ملتدر . مبعوثلر بزم امرلر .
مزى ؛ ارزولر بزمى موقع اجرايه قويمقله مكلفدرلر ... » وايسته بونوع
مطالعاتك نتيجه سې دركه پالهر و ايالى دولدوران ولوله انداز قلوب ياواش .

و موفقیات و معافیتند ده بوس بوتون جسارت آلورلر. بوحالك نتیجه سی
ایسه معلومدر. بر هیأت اجتماعیه ده جکرلرک ویو صروقلرک قوتنه استناداً
جبراً امر نامه لر قله آلدیریلیرسه آرتق تجربه ، وقوف ، عقل سلیم ،
اعتدال دم ، دها مصالح بشریه دن مطروددر . و بویه بر جمعیت فلا کتله
دوغرو یوردور ، میرابو قونت دولامارقه ایلول نهایتده یازیسوردی :
« هرشی محو اولدی . قرال وقرالچه هلاک اوله جق و نغش لری
ملت آیاقلری آلتنده چکنیه جک در . » فی الحقیقه سکنز کون
صورکه ۵ و ۶ نشرین اول وقایعی ظهور ایتمکله پارسده اجرای حکم
و نفوذ ایله بن شدت فرقه سی دها آئی بر نظارت آلتنده بولوندور مق
ایچین فرانسه نك رؤسانی ضبط ایدیور .

بو وقایعه اول امرده ایکی مختلف جریان واردی ؛ بالاخره یالکنز
بر سیله منقلب اوله رق خلقی عینی مقصده دوغرو سور و کلیور . جریانک
بری آجلاق نتیجه سی فرونلرده کمک بولامیان قادینلر کندی کندیلیرینه :
« مادام که پارسده اکمک یوق : ورسایدن ایسته مکه کیده لم . بر کره قرال
ایله قرالچه و ولی عهد آرامزده اولونجه البته بزی بسله مکه مجبور
اوله جقلردر . » طرزنده دوشونیورلر . دیگر ی ایسه احتراصات دماغیه دن
متبعث احتیاج تحکم آلتنده سوق ایدیلن گروه کلیورکه بولنلرده : « مادام که
میعوثان ورسایده بزه اطاعت ایتمیورلر ؛ قرال ایله مجلسی تحت اطاعته
آله رق اونلری دوغرو و سریع یوروتمک ایچین پارسه ، المزک ایچنه
کئیرمه لی بز ... » فکرنده بولونیورلر . ده ایشه بو نوع مطالعات اوزرینه
ورسایه دوغرو یورولمکه قرار ویریلرک باستیل قهرمانلرندن مباشرت مبارک
ریاستی آلتنده ذکور و نسواندن مرکب بر جم غفیر پارسدن حرکت
ایتدیکی کبی اهلینک تضییق اوزرینه « لافایت » ده عساکر ملیه نك بر قسمی

ایله کیتکه مجبور اولویور. اوئانده پارسک هر طرفندن: ائک و «ورسایه!»
 فریادی یوکسه لیوردی. بوتون بو احوال بر بحرانک علائم ابتدائییه سی دره.
 بو، حمالی و مضطرب بر وجودده حاصل اولان بویوک بر چیانک ده لئک
 اوزره بولوندیغک نشانه سی دره. ده ا قبل العزمه بر قادین: «قرالچیه نک
 باشنی بر مزراق اوجنه طاقورق کتیره جکز ا» دییه باغیر یوردی. هوا
 صوئوق، یاغور شدتله یاغیوردی. چته پک زیاده یورولمش و آجیمه شدی.
 یوله اولمش بر آتی قیزارته رق هنوز چیک ایکن وحشیلر کبی یمکه
 باشلیورلر. ارتاق بو سفیل مخلوقلرک و ظنرورلک و عدالت کسوه سی
 آلتنده مجلس ملی اعضالینه قارشی اظهار ایتدکری افکار وحشیانه پک
 طبیعی دره. ورسایه مواصلتی متعاقب مجلسه کیده رک انواع تهدیدات و تضییقات
 ایله بوتون ارزو ایتدکری شیلری قبول ایتدیر یورلر. لکن اک زیاده
 حدت و شدت قرالچیه قارشی ایدی. بر طاقم مردار قاریلر: «او
 اوروسی نرده؟ قفاسنی کسوب قلبنی بیه جکز.» دیورلردی.

تجشده، ولوله، قاریشقلق، انتظار، آچلق ایله بر سر خوشلق وجوده
 کتیررکه بونک نتیجه سی باش دوئمه سیله افعال خونخوارانه دره. کچه قادینلرله
 عسا کر خاصه آره سنده وقوعه کلن مصادمه ده طرفیندن بر چوق کیمه لر
 تلف و مجروح اولدیلر. مجلس سالونی اهالی ایله دولمشدی. صباحه قارشی
 مجلس تعطیل مذاکرات ایتدی. پارسدن کلنلرک یانه جق یرلری اولمادیغندن
 سوقاق اورتالرنده یاندقلری کبی بر قسمی ده آتشلر یاقوب اطرافنده رقص
 ایتدیلر. صباحلین چته عسا کر خاصه قشله سنه هجوم ایله مکله عسکر سرایه
 قاچدی. قرال عائله سی و وکلا سیله سراینده محبوسدی. ده لیرن خلق
 قرالک محافظلرخی ده اولدورد کدن صوکره سرائک قابولرخی قیروب ایجرییه
 کیردیلر. قرالچیه اوزرنده بیاض بر کوملک اولدینی حالده تام وقتنده قرالک

یانه التجا ایده بیلشدی. برکت ویرسین که تام بو ائنده لافایت عسکریله
یتشه رک هپسنگ حیاتی محقق بر اولومدن قورتاردی. اوینانان فاجعه نك
صوك برده سی ده قرالك زوجه و چوجقزلیله برابر پارسه کیده جکی
وعدیله اینیور .

اوکله وقتی مرکزده عائله قرالی اولمق اوزره مبعوثان، اهالی و عسا کر
ملیه دن مرکب بر آلا ی ورسای سراخی ترك ایتدی. بونلرک همان هپسی
سر خوش اولوب قادینلرله ارککلر بر برینک اللرندن طوته رق، چامورلرک
ایچنده شرقی سویلیه رک، رقص ایده رک پارسه دوغرو کیدیورلردی .
بو، بوتون قوای مشروعه نك جنازه آلا ی، حیوانینک ذکا اوزرینه
مظفرتی ایدی .

آرتق دهشت یرلشیور . هله پاپاسلر پارسده هر کون تهدید و تعقیب
ایدیلیور . بالکز بر هفته ایچنده بش، اتی یوز مبعوث همان قاچه بیلک
ایچین پساپور طرینی امضالشیورلر . کله جک آی ایسه یوز یکر میسی
استعفا و یا مجاسه هیچ کلیورلر. ماله دوپان یازیور : « افکار عمومی
شیمدی مقرراتی سلاح بدست استکتاب ایتدیریور . یا اینان، یا اول!
ایشته حریت نامه سویله بن کلام . اعتدال برجنایت اولدی . » میرا بوده
قونت دولامارقه : « اگر عائله قرالی پارسدن چیقمیه جق اولورسه فرانسه
ایله برلکده محو اوله جقزلی حقنده قرالی اقتاع ایدیکز . بن اونلری
سهولتله چیقارته بیله جک بر پلانله اشتغال ایدیورم . حال حاضره قارشی
هرشی حتی بر محاربه داخلیه بیله ترجیح اولونور . محاربه هیچ اولمازسه
روحه قوت ویرر . بوراده ده ماغوغلرک دیقنا تورلکی آلتنده انسان
چامور ایچنده بوغیلیور . اوج آیه قدر پارس بی شبهه بر خسته خانه ، احتمالکه
بر محنة دهشت اوله جق . بونک ایچین قرال ملتله برلشه رک مثلا رو آنه

کیدوب ولایتی دعوت وافکار عمومی به لدی الایجاب مسلح بر مرکز
دقاومت وجوده کتیرمه لی در ... یولنده اداره لسان ایلور . مالونه ده
همان عینی فکری : « بش تشرین اولدنبی اختلال بوتون عقل سلیم
اصحابه نفرت و دهشتن باشقه برحس ویرمیور . لکن ایش ایشدن
کچدی ؛ اوکا قارشی مقاومت ایده بیلک شیمدی غیرقابلدر . « ایشته اختلالک
اک پارلاق اوچ فکری ، مالیه دوپان ، میرابو ، مالونه ورسای حادثه سنی
توصیف ووخامت نتایجی تعیین خصوصنده اتفاق ایدبورلر : فرانسه
اوچورومه دوغرو کیدیور . اونی ضبط ایده بیلجک نه وسائط ونده
قوت وار . پک متردد وضعیف اولان قرالک طبیعتی پاغلی فیل دیشی
یووارلقارینه بکزیورکه اوچنی بر آراده طومتق ممکن دکل . شورای
امت ایسه همدرو استقلالدن محروم وکور .

۵

دنیا ده مکمل بر قانون اساسی یایق قدر مشکل برشی یوقدر . بر
بو یوک قومک سنه لدنبی ایچنده یاشادینی اسکی قادرو لک یرینه عنعنات
تاریخیه ، استعداداته موافق وپایدار باشقه قادرو ل اقامه اتمک ؛ یوزیک
قومبارتیمانی برقالبی اوتوز میلیون آدمک حیاتی اوزرینه تطبیق ایله مک ؛
بو آدم لک احتیاجات وملکاتی غایت دوغرو تقدیر ایدرک بونی او قدر
آهنکدار ، اوقدر زمین وزمانه موافق بر صورت یایق لازمکه بربرینه
کوچوک برتماسده بیله بولونماق سزین کمال سهولته حرکت ایده بیلسینلر .
بو ، فکر بشرک فوقنده براصر عظیمدر وایشته بونک ایچین درکه بویله بر
شیته تشبث ایده جک هیأت هیچ اولمازسه کندینی برطاقم خطیته سوق

ایده جک و مؤثر شدن آزاده اولمالی در . قانون اساسی تنظیمه مأمور اولان
بر مجلسه خارجاً امنیت و استقلال ، داخلأ ده سکوت و انتظام و هر حاله
اعتدال دم ، عقل سلیم ، فکر عملی ، دیسیپلین لازمدر . بوندن باشقه
مبعوثان مقتدر و مطاع رؤساک تحت اداره سنده اولمالی در . عجبا بواوصافی
او زمان فرانسه شورای امتی حازمیدی ؟ ...

بالکتر اقسام خارجیه سنه بافقله شهید دوشهرز . بردفعه اجتماع سالونی
ایکی بیک کیشی بی استیعاب ایده جک درجه ده واسع . بوراده انسان تفهیم
مهرام ایچین باغرمق لازم . مصالح مهمه نك مذاکره سنه بك موافق کلن
آغیر ، اولچولو سنس ایچین هیچ موقع یوق . خنجره سی بك قوتلی اولانلر
بیله کندیلرینی زورلامغه مجبور اولیورلر . عضوک توتری روحه ده کچهرک
محیط ، انسانی خطابه سوق ایدیور . وهم ۱۲۰۰ کیشی همان بر جمعیت
دیمکدر . بوکون دوت بش یوز مبعوثدن مرکب مجلسلرک حالنی کوزومزک
اوکنه کتیرلم . بوراده نفسنه حکم ایتک ، فکرینه مخالف بر نطق بر
ساعت دیکلیه بیلمک نه قدر مشکل . اعضایه سکوت و تحمیلی قبول ایتدیر
بیلمک ایچین نه یامالی ؟ آرتوریونف برچوق کره لر یوزلرله اعضا نك آناقده
یکدیگرینه سوز یتشدیرمه اوغراشدقلرینی کورمشدر . بابی برکون :
« آه افندیلر ، بی اولدوریورسکز . » دهرک بایلشدی . دیگر بر رئیسده :
عینی زمانده ایکی یوز کیشی سوز سویلرسه البته برشی آکلا شیلار . عجبا
مجلسی دائرة انتظامه صوقق قابل اولیه جقمی ؟ « دییه نومیدانه بیان
تأسف ایتشدی . مجلسک ولوله سی لوجهلرک کورلدیسی ایله بوس بوتون
زیاده لشبوردی . ماله دوپان دیرکه : « بن انکلتره پارلمنتوسنده ، دوشس
دوغوردونک بلا اختیار بر خنده سی اوزرینه درحال غاله ریلرک تخلیه
ایتدیرلدیکنی کوردیم . » حالبوکه فرانسه شورای امتده اهالی ، غزته جیلر ،

پاله رو وایال مرخصلری ، بورژوا ویاافته کیرمش عسکرلر ، پاره ایله
طوتولمش قاریلر کمال سربستیلر یوها ! دییه حایقیره رق تپنبور ، ویا ال
چریورلردی . بوندن دولای بعض مبعوثلر سامعینک ده صاحب رأی
اولمالرینی تکلیفه قدر کیتدکاری کبی بر قسمی ده اعضاالر پارس خلقنک
ایصلقلرینه هدف اولق ایچین ملت طرفندن کونده رلش قومه دییه نلر میدر ؟
دییه بر سؤال ایراد ایتلردی . فی الحقیقه ! مبعوثلرک حالی صحنه ده رولنی
اجرا ایدن آتسورلر کیدی . بویله بر مجلس البته فراست و بصیرتدن
محرومدر .

ثانیاً بوزلرله کشینک مجتمعا و مشترکا بر مسأله یی مذاکره ایده
ییلرلرینی تأمین ایچین اول امرده بر نظامنامه داخلی لازمدر . او وقت
بونک الک مکملی انکلتزه مجلس نظامنامه سی ایدی . لکن فرانسزلر بر
خود پسندی جاهلانه ایله اجانبک بو باده کی تجارتیه هیچ اهمیت ویرمبورلردی .
مبعوثانک تمایلات و حملات حسیه سنه میدانی سربست بر اقدقلری کبی
رئیسلرینی ده - صاحب نفوذ ایتهمک فکر یله - هر اون بش کونده بر تبدیل
ایدیورلر . حاصلی ایکی بیک مبعوثی اداره ایده بیلک ایچین نه بر مجلس
مبعوثان . نظامنامه داخلی سنک نفوذ مشروعی ونده پارلمنتو رؤسا سنک نفوذ
اخلاقسی وار . فرق سیاسیه هنوز صورت قطعیده تشکل ایتهمش ، وقت
مناسی انتخاب ایدن ، مذاکره نک طرز جریانی ترتیب ایله یین ، روزنامه یی
قله آلان ، روللری توزیع ایدن ، معبئی طوتان ویا ایلری آتان معروف
«لیدرلر» مفقود . لیدر اولابیلیمک اقتدارینی انحق میرابو حازدی . لکن
نه چاره که اوده ابتدالری شهرت فضایی ایله اعتباردن دوشدیک کبی
صوکره لری ده سرایله مناسباتندن دولای لکه لشمشدی . رأی وفکرینی مجلسه
قبول ایتدیره جک درجه ده نامدار باشقه کیسه یوقدی . وسط درجه ده

اصحاب هنر و معرفت يك چوق ایسه ده یو كسك و پارلاق ذكالك پك آزدی .
 هله رؤسایه انقیاد و تبجیت ایتك ایچین بو آدمرك هنوز عزت نفسلری
 يك معند . وجدان سیاسینی بر رئیسك امری الته قویه رق بر رأی
 ما كنه سی اولق ایچین بر حس تهلكه ، مكدر بر تجربه ، مجبوری بر توكل
 لازمدركه بو نوع اوصافه اونلر اصلا مالك دكدی . بناء علیه مجلسده
 هر كس كندی کیفه كوره حرکت اید یوردی ...

دیسپلین فقدانندن باشقه عدم انتظامك درین بر سببی دها وار
 بوتون بو آدمرك لزومندن يك فضله متحسس ، اون سكزنجی عصرك
 فرانسزلی اولسامبی در . بونزا كت فوق العاده ایله تربیه ایدیلررك
 معاملات التفاتكارانه ، حرمت و مسامحات متقابله ، آداب معاشرت
 حسنه صوك درجه ده آلتشلردی . دفعه اوله بر زمینه كچورلر كه بوراده
 تحقیر آمیز مذاكره لر ، تناقضلر ذم و قدح لر ، سو كوب صایمقلر حكم فرما .
 پارلمنتو حیاتی ترکیب ایدن بو هر درلو اسلحه ایله مبارزه ائنا سنده ادمانیلر بیله اعتدال
 دملر نی كال مشكلاته محافظه ایده بیلدك لری حالده بو مؤترات غیر معتاده نك نازك
 اعصاب اوزرینه ناصل فضله بر اهتزاز ویره جكنی دوشونمه لی در زوالیلر
 در حال بنك لرندن چیقورلر . وایسته بو حساسیت مفرطه نتیجه سیدر كه مبعوثان
 اقشام نه یاه جقلر نی صبا حلین بیلورلر . اونلر بازیچه ظهور ائدر . فرط
 شادمانی و هیجان خسته لغنه طو تولد قلی زمان صیرانر اوستنده بر باش
 دونمسی قوشیور . ارتق هر درلو احتیاط بر طرف ، هر درلو فراست واستدلال
 غائب اوله رق یو كسه لن صدای اعتراض ده بو غولیور . مثلا درت اغستوس كچه سی
 هیچ كیمه كندینه حاكم دكدی . مجلس ، ایچنده يك قیتدار اشیا بولونان بر
 مغازه یه كیره رك اللرینك التده بولدق لری شیلری ایسته دك لری كبی قیروب
 آتان بر سورو سر خوشك حالی آكد ریور دی حقوق زعامیه عشر

امتيازات محليه كې بر مسلك قانونى وسياسى يى دراغوش ايندن مسائله
 مهمه حقهده مقررات اتخاڭى بر چوق زمان تدقيقات وتبعاته وابسته
 ايدى . بوتون بوشيلرك الغاسى انكلترده انجق بر لايحه قانونيه اوقونا -
 بيلديكى بر زمان ايچنده تحت قراره آلتدى ميرابو ديوركه: بزم فرانمزلر
 تام بر آى كله اوزرنده اوينارلرده صوكره بر كچهده مونارشنيك بوتون
 ترتيبات قديمه سنى قالدريورلر ! « حقيقت حالده مبعونلرك همان هپسى
 اويله خيرچين وعصبي قادينلره بكنزيورلردى كه قابليت تاثيرلرى كيتدكجه
 ترايد ايدو جكدور .

— مابعدى وار —

اصحاح ششم